

УДК 342.7

Кириченко Ю. В.¹

¹д-р юрид. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Право інтелектуальної власності, що закріплене в ст. 54 Конституції України, посідає значне місце серед інших конституційних прав людини. Це право охоплює різні галузі культури, включаючи мистецтво, літературу, творчу діяльність у сфері науки і техніки та об'єкти авторського права.

Виходячи із змісту положення ч. 1 вказаної статті слід наголосити, що громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Крім того, Основний Закон України надає кожному громадянину право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності та забороняє використовувати або поширювати їх без згоди громадян, крім випадків, передбачених законом. Тобто, право інтелектуальної власності, з одного боку, покликане застерегти державу щодо неприпустимості втручання в процес творчої діяльності громадян та їх

об'єднань, а з іншого – покладає на державу обов'язок сприяти розвитку їх творчої ініціативи. При цьому слід враховувати, що творчість, як розумовий процес людини не підлягає регулюванню правовими нормами, а є її вільним виразом.

Право інтелектуальної власності є об'єктом правового регулювання різних міжнародних документів з прав людини, а саме, Загальної декларації прав людини, Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, Всесвітньої декларації про інтелектуальну власність та інших міжнародних актів. При цьому варто звернути увагу на те, що в зазначених документах норми щодо інтелектуальної власності побудовані з дотриманням певної логічної схеми: спочатку проголошується свобода інтелектуальної, творчої діяльності, а потім йдеться мова про право на її результати, захист інтересів авторів і завдання держави в цьому напрямку. Саме за такою схемою викладено переважна більшість норм основних законів європейських країн, в яких закріплено право інтелектуальної власності.

Слід наголосити, що на конституційному рівні інтелектуальну, творчу та інші види свобод закріпили й деякі європейські держави, зокрема Австрія, Азербайджан, Албанія, Болгарія, Греція, Грузія, Естонія, Іспанія, Італія, Латвія, Литва, Ліхтенштейн, Македонія, Молдова, Німеччина, Польща, Португалія, Сан-Марино, Сербія, Словаччина, Словенія, Туреччина, Фінляндія, Хорватія, Чехія, Чорногорія, Швейцарія, Швеція. Таким же правовим шляхом пішла й Україна, закріпивши в ст. 54 Конституції України різні види свобод.

Таким чином, враховуючи викладене можна зробити висновок, що закріплення права на інтелектуальну власність в конституціях України та європейських держав свідчить про пріоритетне значення інтелектуальної власності.